

Cerasela
CONSTANTIN

Ion CAZABAN

*Sărmanu'
Ilija
fată
cu
reacțiunea*

Doi ani după moartea lui Tito, la radio Belgrad se vorbește despre „o etapă nouă în istoria patriei“. O știre care n-o interesează pe Danica, îngrijorată de soarta soțului ei, „invitat“ la Securitate. În bucătărie, ea taie ceapă, se pare (în text, curăță cartofi, dar modificările regizorale vor fi mai numeroase). Chemat la Securitate, Ilija fusese interogat cu privire la chiriașul lor, un sârb revenit din occidentul imperialist. Marcat încă de anii petrecuți în închisoare (pentru simpatii stalin-

iste), soțul acceptă imediat să fie informator. Mai mult, trece la acțiune, adoptând procedeele binecunoscute ale agenților, în urmărirea celui bănuit de spionaj. Pe măsură ce se angajează (împreună cu fratele său Djura) și se străduiește

să-și dovedească exemplar devotamentul, eroul piesei nu-și mai poate controla faptele. Ceea ce era brutal și abuziv în obiceiurile poliției politice, acum, în urmărirea întreprinsă de un om oarecare, ia aspecte paroxistice, dementiale, și va avea un deznodământ dezastruos chiar pentru urmăritori.

Pe D. Kovačević îl preocupă, mai ales, angoasele și frustrările cu cauze vechi și profunde, fără semn de schimbare. Deși se anunță „o nouă etapă”. Ca și altădată (la un comentariu mai extins, am asocia și piesa sa *Profesionistul*), partea substanțială este, cu deosebire, portretul psihologic al eroilor titulari, deformarea caracterelor și falsificarea relațiilor umane într-un regim dictatorial, cu metode de supunere polițienești. Acum, atenția autorului se îndreaptă către sechelele trecutului sau, probabil, spre realitatea unui trecut mereu prezent, dincolo de schimbări cosmetice și „destinderi” demagogice.

Față de textul închinat, mai curând, spre observație psihologică, analitică, regizorul Claudiu Goga a încercat, evident, să dea amploare dezumanizării precipitate a personajelor pe toboganul actelor iraționale. Inserturile proiectate indică și ele dorința unei derulări rapide, cinematografice, în consonanță cu accelerarea delirantă a întâmplărilor, provocate de o imaginație excitată politic. Scenografia, cât mai „reală”, „ca în viață”, nu face decât să le pună în evidență prin contrast. Nesiguranța și teama, resimțite de omul fără apărare în fața regimului polițienesc, pot trezi instinctul de conservare și genera

reflexe de adaptare – o succesiune de inițiative, motivații, comportamente excesive ce apar de domeniul nebuniei agresive, periculoase.

Dan Condurache–*Ilija* a căutat și, uneori, a reușit să se scuture de o manieră de joc aplicată fără deosebire. Personajul său se conturează terorizat și dezorientat, înfricoșat și irascibil. Simțindu-se urmărit, va urmări la rândul său, angrenând și pe alții, contaminându-i cu „fandacia” sa. Încordat, panicat, cu o respirație gâfâită, *Ilija* este într-o agitație continuă, la care inima nu-i va mai rezista. Un portret destul de sumar și limitat scenic, totuși...

Interesantă este evoluția concentrată, dens semnificativă, dată rolului de Coca Bloos. *Danica* cedează, în felul său, la urmă – însăși împotrivirea ei mincinoasă, violentă, isterică în fața evidenței înseamnă o cedare nervoasă, sentimentală sau calculată. Cum se cuvine, femeia va fi alături de soțul său, la bine și la rău. Și în „fandacia” ce-i cuprinde pe amândoi...

Spectacolul rămâne, însă, la nivelul unei relatări cumulativ anecdotică, nu se încarcă de tensiune tragică, iar finalul *factice* n-o poate suplini. Regizorul n-a găsit soluția optimă, ezitând între comedia imaginației delirante (gaguri, travestiuri de efect scontat) și obiectivitatea unei priviri realiste.

Teatrul Mic București – Spionul balcanic de Dusan Kovačević. Regia: Claudiu Goga. Decorul: Mihai Mădescu. Costume: Luana Drăgoescu. Cu: Dan Condurache, Coca Bloos, Cerasela Constantin, Mihai Dinval, Eugen Cristian Motriuc. Data premierei: 5 mai 2001.